

Vzdělávací obsah primární školy

Předměty, učebnice, pomůcky

Vzdělávací obsah primární školy

- Podle vzdělávacího programu Základní škola je cílem základního vzdělávání „...vytvořit pevnou soustavu **klíčových poznatků** významných pro poznávací a praktické činnosti, užitečných pro budoucí život,....“

Co jsou to klíčové poznatky?

- Odpověď na tuto otázku je velmi složitá.
- Jen těžko můžeme vědět, jaké poznatky jsou ty základní, klíčové, které budou žáci potřebovat ve svém životě.

Kritéria základního učiva

- Musí odpovídat antropologickým potřebám dítěte a požadavkům na dítě
- Je orientováno na svět dětí
- Je zaměřeno na požadavky světa
- Je pro všechny děti
- Věnuje se problémům, které jsou všeobecné
- Musí se věnovat základům všech oblastí zájmu člověka

Cíle základního vzdělávání

- Zprostředkovat základní techniky učení
- Rozvíjet základní vědomosti, dovednosti, schopnosti a nadání
- Zprostředkovat základní poznatky a názory
- Umožnit formaci základních postojů

Specifikace klíčových poznatků

- Klíčové učivo je rozděleno do předmětů, které se snaží kopírovat vědecké obory
- Na primární škole jsou to:
 - Český jazyk, cizí jazyk, matematika, prvouka (později přírodověda a vlastivěda) a výchovy (tělesná, výtvarná, hudební, pracovní, někde i dramatická)

Český jazyk - literatura

- V prvním ročníku je cílem naučit se číst a psát
- V dalších ročnících se tyto dovednosti zdokonalují
- Důležitým cílem je rovněž zajistit základní rozhled po dětské literatuře, nejvýznamnějších autorech a ilustrátorech

Český jazyk - mluvnice

- Během prvních pěti let školní docházky se žáci naučí základy veškeré české gramatiky
- Učí se pravopis, stavbu slov, skloňování, časování, stavbu věty
- Učí se psát sloh v různých slohových stylech

Cizí jazyk

- Na prvním stupni základní školy je položen základ pro další učení se cizím jazykům.
- Využívají se hrové a obrázkové metody, protože žáci zatím dokonale neovládají psaní ani v mateřském jazyce
- V této fázi se učí jen minimum gramatiky, většina výuky je založena na drilu slov a frází

Matematika

- Žáci se seznamují se základními podobami čísla – množství, pořadí, systém číselné řady
- Učí se základní početní operace s čísly od nuly do milionu, pracují se zlomky, řeší slovní úlohy
- Geometrie je zaměřena na osvojení si dovedností manipulace s rýsovacími potřebami a jednoduché výpočty obvodů a obsahů

Prvouka

- Je to předmět, který v sobě integruje přírodovědný a společenskovední základ
- Žáci se učí o přírodě, o společnosti i o národních dějinách
- Věci z běžného života žáků dostávají v rámci tohoto předmětu systém, který pomáhá vysvětlovat podstatu některých jevů

Přírodověda

- Je to předmět integrující přírodní vědy, jako je biologie, zoologie, fyzika a chemie
- Žáci se učí poznávat rostliny, zvířata, člověka, seznamují se s jednoduchými fyzikálními a chemickými jevy, se kterými se v životě mohou setkat

Vlastivěda

- Integruje v sobě zeměpis, dějepis a občanskou výchovu
- Žáci se učí orientovat v mapě, učí se o České republice, evropských státech, dozví se něco o českých dějinách, české politice a o regionu, ve kterém žijí

Tělesná výchova

- V rámci tělesné výchovy by měli žáci dostat základy péče o tělesnou kondici
- Učí se pravidla sportovních her, základní obratnostní cviky, cviky posilující svaly, učí se plavat a seznamují se s různými sportovními odvětvími

Výtvarná výchova

- Ve výtvarné výchově jsou pokládány základy různých výtvarných technik
- Žáci se seznamují se jmény známých, převážně českých umělců, chodí na výstavy do muzeí a věnují se vlastní výtvarné tvorbě

Hudební výchova

- Cílem předmětu je probudit nebo udržet u dětí lásku k hudbě.
- Žáci se učí číst noty, hrát na rytmické hudební nástroje, zpívat písně většinou v českém jazyce
- Součástí je i seznámení s významnými hudebními skladateli a jejich dílem
- Nedílnou součástí je zvládnutí české státní hymny

Pracovní činnosti

- Náplní pracovních činností jsou rukodělné práce od manipulace s nůžkami, přes montážní a demontážní práce (např. stavebnice Merkur) až po základy vaření a pěstitelství.
- Žáci se rovněž učí přišívat knoflíky, vyrábí různé dárky pro své blízké a rozvíjí dovednosti využitelné v domácnosti.

Učebnice pro primární školu

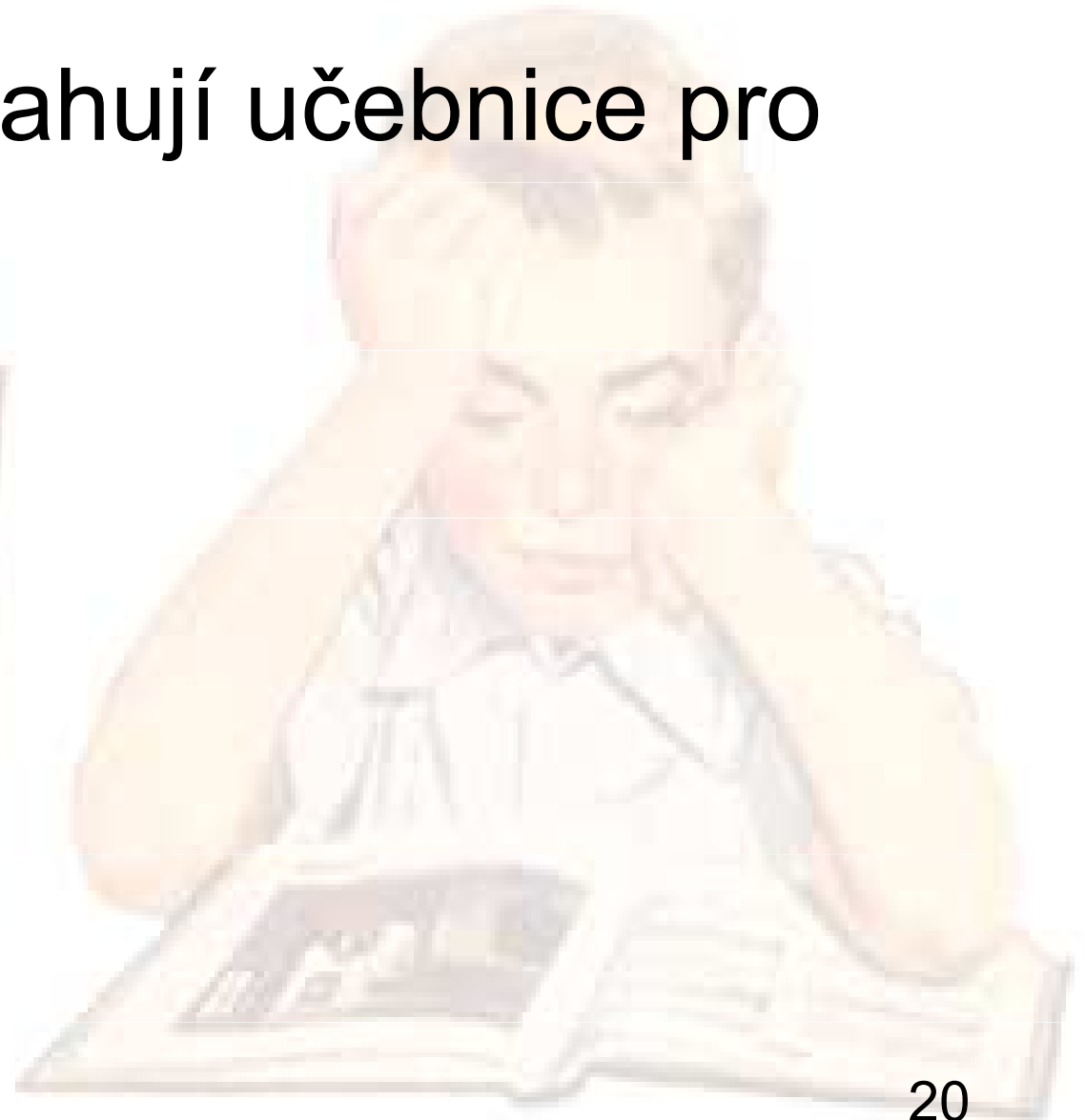
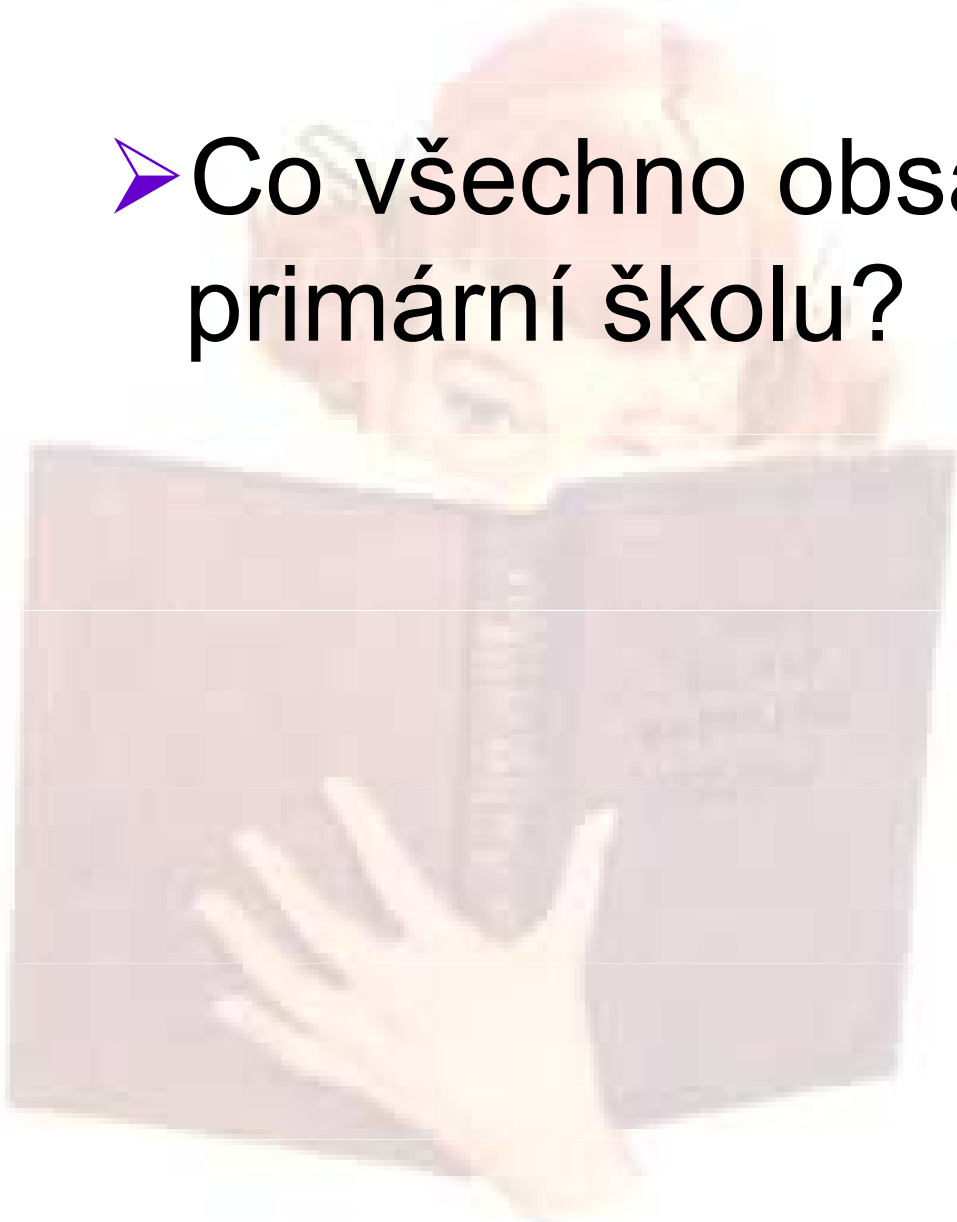
- Klíčové poznatky, které mají žáci na primární škole zvládnout jsou formulovány v učebnicích
- Součástí učebnic bývá na tomto stupni i pracovní sešit a metodická příručka pro učitele

Požadavky na učebnice

- Věcná správnost, shoda se vzdělávacím programem
- Stručné a jasné formulace
- Poutavé ilustrace
- Dobrá cena
- Existence celého souboru (1. – 5. třída)
- Pracovní sešit a metodická příručka

Struktura učebnic

- Co všechno obsahují učebnice pro primární školu?

1. Aparát prezentace učiva 1/2

➤ **Verbální komponenty:**

- výkladový text prostý,
- výkladový text zpřehledněný (tabulky a schémata k výkladovému textu),
- shrnutí učiva k celému ročníku,
- shrnutí učiva k tématům (kapitolám, lekcím),
- shrnutí učiva k předchozím ročníkům,
- doplňující texty (dokument. materiál, citace z pramenů, statistické tabulky aj.),
- poznámky a vysvětlivky (pod čarou, v textu),
- podtexty k vyobrazením,
- slovníčky pojmů, cizích slov aj. (s objasněním).

1. Aparát prezentace učiva 2/2

➤ **Obrazové komponenty:**

- umělecká ilustrace,
- nauková ilustrace (schematické kresby, náčrty, modely aj.)
- fotografie,
- mapy, kartogramy, plánky, grafy, diagramy,
- obrazová prezentace barevná (tj. použití nejméně 1 barvy odlišné od textu).

2. Aparát řídicí učení 1/3

➤ **Verbální komponenty:**

- předmluva (úvod do předmětu, ročníku),
- návod k práci s učebnicí,
- stimulace celková (podněty k zamyšlení, otázky aj. před ročníkovým učivem),
- stimulace detailní (podněty k zamyšlení, otázky před nebo v průběhu lekcí),
- otázky a úkoly za lekcí,
- otázky a úkoly za tématy,

2. Aparát řídicí učení 2/3

- otázky a úkoly k celému ročníku (opakování),
- otázky a úkoly k předchozímu ročníku (opakování),
- instrukce k úkolům komplexnější povahy (návod k pokusům, aj.),
- náměty pro mimoškolní činnosti (aplikace) s využitím učiva,
- explicitní vyjádření cílů učení pro žáky,
- sebehodnocení pro žáky (testy) aj. způsoby hodnocení učebních výsledků,
- výsledky úkolů a cvičení (správné odpovědi, správná řešení aj.),
- odkazy na jiné zdroje informací (bibliografie, doporučená literatura aj.).

2. Aparát řídicí učení 3/3

➤ **Obrazové komponenty:**

- grafické symboly označující určité části textu (poučky, pravidla, úkoly, aj.),
- užití zvláštní barvy pro určité části textu,
- užití zvláštního písma (tučná sazba aj.) pro určité části textu,
- využití předsádky (schémata, tabulky aj.)

3. Aparát orientační

➤ **Verbální komponenty:**

- obsah učebnice,
- členění učebnice na tematické celky, kapitoly, lekce aj.,
- marginálie,
rejstřík (věcný, jmenný, smíšený).

Literatura

- KALHOUS, Zdeněk - OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X
- SPILKOVÁ, Vladimíra a kol. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.
- Kolláriková, Z., Pupala, B. (eds.), *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.

Zápočtový úkol

- Začněte se rozmýšlet, s kým utvoříte pětice pro závěrečné pozorování ve třídě prvního stupně základní školy.

